

„Българистиката по света, филологията у дома“
„Bulgarian Studies around the World, Philology at Home“

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВОТО НА ЛИТЕРАТУРНИЯ ТЕКСТ В ОБУЧЕНИЕТО ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК ЗА ЧУЖДЕНЦИ¹⁾

Мирена Пацева, Елена Руневска, Станка Панова
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Резюме. Работата цели да обърне внимание върху ролята на литературата в чуждоезиковото преподаване, да набележи трудностите пред използването на български литературни текстове при обучението на чужденци и факторите, които оптимизират работата с литературни текстове. Теоретичната цел е свързана с практическата задача да се създаде кратка академична антология, озаглавена „Страници от българската литература“. Тя се проектира като онлайн издание, достъпно на различни носители, което да представлява ресурс както за работа на семинарни занятия, така и за самостоятелно четене. Електронното издание позволява да се използват възможностите на виртуалната комуникация и да се обогати информацията с пояснения и контекстуализация с помощта на линкове.

Ключови думи: български език като чужд; българската литература в чуждоезиковото обучение

Въведение

Целта на настоящата работа е да обърнем внимание върху един аспект на преподаването на български език като чужд, който се нуждае от актуална теоретическа обосновка в светлината на новата методологическа рамка, очертана в „Наръчника към Общата европейска езикова рамка“ – CEFR (2017)²⁾, както и от нови учебни материали, базирани на новите технологии.

Основната ни теоретическа цел е да обосновем ролята на литературата в чуждоезиковото обучение (ЧЕО), да набележим проблемите пред използването на български литературни текстове при работа с чужденци и факторите, които оптимизират работата тях. Тази обосновка служи за теоретична платформа за изработване на кратка учебна антология на българската художествена литература, озаглавена „Страници от българската литература“ – онлайн издание, което да представлява ресурс както за работа на семинарни занятия, така и за самостоятелно четене. Електронното издание позволява да се използват възможностите на виртуалната комуникация, да се обогати информацията с пояснения, линкове и интерактивни задачи.

Актуалност на проблема

Литературните текстове традиционно присъстват сред учебните материали на ЧЕО. Според редица изследователи обаче те губят позициите си през 80-те години на миналия век във връзка с методологията на комуникативната компетентност, която поставя на преден план практическите устни речевни умения (Kern & Schultz, 2005). В този период водеща роля в ЧЕО заема ежедневната и професионалната комуникация (Starja, 2015).

Новата учебна среда е свързана с нов подход в ЧЕО, ориентиран към дейности в социален контекст. Приема се, че езиковата употреба съпътства дейността на хората като социални субекти. В нейния ход се развиват общи и специфично езикови компетентности, дефинирани в *Общата европейска езикова рамка* (ОЕЕР, 2006: 73). Естетическата употреба на езика се оценява като значим аспект на езиковото обучение. Използването на литературни текстове в чуждоезиковото обучение служи не само за чисто естетически, но и за редица други образователни цели – интелектуални, морални, емоционални, лингвистични и културни.

Литературата попада във фокуса на вниманието и на най-новия *Наръчник*, публикуван в допълнение на ОЕЕР през 2017. На първо място сред новите дескриптори е въведено четенето на литературни текстове, наред с медиацията и насоченост към многокултурното и многоезичното разбиране (CEFR 2017: 45 – 64). Поставя се акцент върху литературно четене през свободното време.

Ролята на литературата в чуждоезиковото обучение

През последните години се наблюдава активизиране на използването на литература в езиковото преподаване, както и на изследванията по темата. Според Амос Паран и Лиес Серку изключването на художествените текстове от ЧЕО води до редуциционистка утилитарна логика, според която ученето на чужд език е подчинено изключително на прагматични цели (Paran & Sercu, 2010). Обосновава се ролята на литературата да осъществи достъпа до културата на изучавания език, а Уейст, както и редица други автори акцентират върху емоционалния и символен елемент (Weist, 2004). Керн и Шулц предлагат холистична перспектива към темата, която да инкорпорира различни аспекти на цялостната личност и култура (Kern & Schultz, 2005). Бредела и Делано дори разглеждат чуждоезиковата литературна дидактика като самостоятелна научна област, в рамките на която си сътрудничат филология, дидактика, културология. Според авторите използването на художествени текстове в преподаването на чужд език служи не само на специфично езикови, но и на основни общообразователни цели (Bredella & Delanoy, 2004).

Проблеми и фактори за включването на литературни текстове в ЧЕО

Използването на литературни текстове в езиковото обучение на чужд език не е безпроблемно, дори някои преподаватели го смятат за „неуместно“ (Edmondson, 1997). Наред с положителните страни на включването на литературни текстове в ЧЕО не бива да пренебрегваме сериозните проблеми и рискове. Както отбелязват Техан³⁾ и др. (Tehan 2015), някои млади хора гледат на литературата като на нещо, което

„не е от моя свят“. Редица автори обръщат внимание на трудното разбиране на автентичните текстове, свързано с непозната и специфична лексика, нови употреби, усложнен синтаксис, необичаен словоред (Atmaca & Gunday, 2016).

Може би затова предлагането на литературен текст в клас невинаги „се получава“. Преподавателите си дават сметка за риска да не успеят да предизвикат интерес и да отключат активността на студентите. Трудно се ангажира вниманието с теми, които са далече от актуалните цели на студентите.

Как да се справим с трудностите и да управляваме рисковете?

Филип Прауз предлага десет принципа за преподаване на екстензивно четене (Prowse, 2002⁴). Сред тях са: възможност за избор сред интригуващи и лесни текстове от разнообразни жанрове, съобразени с нивото на студентите. Според автора съдържанието на текста трябва да те „накара да обърнеш страницата“. Не се препоръчват въпроси за разбиране и тестове, защото четенето е цел само по себе си и естествената реакция на читателя е емоционална и интелектуална. Не се предвижда използването на речник – на новата лексика може да се даде кратко пояснение, да се контекстуализира и да се повтори в различен контекст. Прауз препоръчва също използването на записи, като отбелязва, че едновременното четене и слушане развива произношението. Не на последно място се акцентира на активното участие на преподавателя в дискусиите по поставените теми.

Контекстуализацията на чуждоезиковия текст се постига чрез създаване или актуализиране на съответните фоновни знания на студента. За целта могат да послужат снимкови материали, информация за автора, времето на написване на произведението и перцепцията му, похватите и целите на художественото направление. Средствата за обогатяване на фоновите знания могат да са и дигитални: линкове към страници, съдържащи резюме на книгата, преводи, драматизация, музикално изпълнение по лирическо произведение.

Дискусията (обща и по групи) по теми, поставени в творбата, може да реализира това, което привържениците на теорията на реакцията на читателя наричат естетическо четене (aesthetic reading). Последното се случва, когато читателят открие, че е свободен да се обърне към това, което думите извикват в съзнанието му. Така че интерпретацията на текста да не е описание, а пре- или съсъздаване на текста (Garzón & Castañeda-Peña, 2015).

Въвеждането на художествени текстове в ЧЕО е свързано с решаване на редица въпроси. На какъв етап на обучение следва да се предлагат литературни текстове? При начинаещи и среднонапреднали рядко се предлагат литературни откъси. Не липсват обаче отделни описани в литературата случаи (Caroli, 2008).

Работата с художествени текстове може да е за интензивно четене на семинарни занятия или за екстензивно четене за информация и удоволствие през свободното време. Ако при първите се разчита на активността на преподавателя, при вторите се предполагат пояснения и разнообразна контекстуализация (Prowse, 2002).

Автентични или адаптирани да бъдат текстовете? За началните нива на компетентност текстовете обикновено са специално написани или адаптирани. Автентични текстове могат да се предлагат при самостоятелно ниво на владее на езика.

Преглед на литературните текстове в учебниците по български език за чужденци

В съвременните учебници, които обслужват преподаването на български език като чужд, литературни текстове присъстват в различна степен в съответствие с нивото на владее на езика. Тук ще проследим обема, съдържанието, вида и контекстуализацията на включените литературни текстове в някои от тях за последните десетилетия.

В „Курс по съвременен български“ на Хубенова и колектив (Hubenova et al. 1968/1983) са включени 18 автори, представени с по няколко текста, а в упражненията се използват още литературни откъси и информация за творците. В раздела „Синтаксис“ на учебника на Пашов, Първев и Радева (1986) са включени 12 литературни текста, а в обособена литературна част – още 19 произведения. В учебника на Илиева (1989) част от художествените текстове са последвани от синтактически задачи. Творби на дванадесет класически творци са обособени в отделна част. Стоянова и Стоянов (1993) предлагат откъси от произведения предимно на класически автори – девет на брой, без допълнителна информация.

Още в първата част на „Български език, България и българите“ на Антонова, Кирякова, Накова, (1997, 4-то изд.) е включен текст на Хайтов, строфа на Башев и народна приказка. Втората част включва две стихотворения на Ботев, разказ на Вазов и три народни песни.

Първата и втората част на „Учете български език“ на Петрова и колектив (1996/2004) не съдържа литературни произведения, но в третата част (2005) намираме няколко текста на Вазов, един на Яворов и два кратки откъса на Ботев и Йовков, включени в упражнения.

„Български език за чужденци“ на Хаджиева и колектив (2006) включва откъси от произведения на 15 класически и съвременни творци в рубриката „Лингвостранознание“, придружени с биографични бележки за авторите. В „Български език като чужд за студенти филолози“ (2008) са включени откъси от седем класически и съвременни творби. „Български език за чуждестранни студенти на Софийския университет“ (2011) предлага текстове на Ч. Храбър, Яворов, Д. Димов, Ив. Петров. „Текстове плюс“ (2013) включва предимно адаптирани текстове на съвременни автори. Учебникът „АБВГ...“ на Хаджиева и колектив (2011) съдържа статия преглед на историята на българската литература, без да предлага художествени текстове. В най-новите учебни издания на Катедрата по български език като чужд на Софийския университет присъстват оригинални и адаптирани художествени текстове от българската литература. „Лесното в трудния български език“ (2014) съдържа творби на петима съвременни автори. В „Нова практическа граматика на българския език за чужденци“ (2016) са поместени три художествени текста на Хаджиева.

Първата част на учебника на НБУ „Здравейте“ на Куртева и колектив (2013) не съдържа литературни текстове, но във втората част (2017) присъстват стихотворения на Ботев, Дебелянов и две народни приказки. Представени са също биографични бележки за Вазов, откъс от пътеписа на Ал. Константинов и текстове на популярни песни.

В учебника на Буков (2000) присъстват адаптирани текстове на Д. Димов, Ем. Станев, три приказки и една песен, придружени с кратки бележки за автора и езикови задачи.

В първата част на „Аз говоря български“ на Колева-Златева и др. (2004) не са включени литературни текстове. Авторите на втората част (В) на учебника (Gochev et al., 2005) са подбрали откъс от разказ на Минков, химна на Кирил и Методий на Михайловски, откъси на Бозушки, Паскалева, Кисъев, Маринов, Димов. Третата част не съдържа литературни текстове.

В редица учебници по български език като чужд, издадени в чужбина от или с участието на чуждестранни автори, художествени текстове се използват в ограничена степен. В „Български без усилие“ на Врина-Николов и колектив присъства едно стихотворение на Яворов, придружено с превод, пояснения на думи и на бележка за структурата на стихотворението и литературното направление (Vrinat-Nikolov et al., 2001). Учебникът на Валтер и колектив (Walter et al. 1990) съдържа отделни редове на Вапцаров, откъси от творби на Яворов, Хайтов и биография на Ботев без художествен текст. Учебникът на Бютнер (2014⁵) съдържа една приказка на Елин Пелин. Редица учебници не съдържат литературни текстове.

Настоящият преглед не претендира за изчерпателност, но дава основание за някои общи изводи. В по-старите учебници художествената литература е в по-голям обем и намалява през последните десетилетия. Все пак връзката на езиковото обучение с литературата не е прекъсната. Учебниците, издадени в чужбина, по-рядко съдържат художествена литература. Предпочитат се медийни текстове по актуални теми. Това вероятно е свързано със следването на комуникативния подход на преподаване на езика, подчинен на прагматични цели.

Може да обобщим, че съвременната учебна литература по български като чужд предлага художествени текстове на ограничен брой български автори. Най-предпочитаните сред тях са Ботев, Вазов и Яворов. В някои издания от последното десетилетие се наблюдава тенденция на включване на съвременни утвърдени автори, както и на такива, които не са сред известните имена. Обикновено художествени текстове присъстват на самостоятелно ниво на владеене на езика. Те най-често са адаптирани кратки откъси, представени в приложение или като допълнително четиво. С малки изключения липсва информация за контекста на създаването им, литературното направление и перцепцията им. Вероятно се разчита на компетентността на преподавателя да въведе предлаганите откъси. Почти няма езикови пояснения на думи или специфична употреба,

ните разработени задачи по текста за дискусии, писане на есе или езикови упражнения. В някои от случаите творбите са придружени с кратки биографични бележки за авторите, но друга контекстуализация на текстовете почти липсва.

Може да заключим, че в наличните учебници по българския език като чужд не липсват литературни фрагменти. Това, което липсва обаче, е по-широка хронологична картина на основни представители на българската литература, включваща класически и съвременни автори, и особено „мост“ към нея, улесняващ перцепцията на чуждестранните студенти. Направеният преглед дава основания да се формулират насоки за бъдещата работа като допълващи и развиващи съществуващите материали. Това е посоката, която следва новата кратка дигитална антология.

Страници от българската литература

Учебната антология „Страници от българската литература“ представя основни творци от историята на българската литература, както и съвременни автори. Тя отговаря на необходимостта от нов дигитален учебен материал, ползващ възможностите на съвременните технологии за контекстуализиране на текстове. Предназначението ѝ е както за работа на семинарни занятия, така и за екстензивно четене през свободното време. Предвижда се тя да бъде локализирана на платформа на университетската библиотека на Софийския университет и да се ползва свободно от наши и чужди студенти, както и от чуждестранни българисти.

Литературните текстове на класически и съвременни автори (43 на брой) са автентични и са подбрани специално за нуждите на чуждоезиковото преподаване за самостоятелно ниво на владеење на езика. Следвайки набелязаните критерии, ние се стремим да постигнем и известна степен на представителност на достиженията на националната ни литература. За избора на автори и текстове помогна анкета сред студентите и консултации с утвърдени специалисти в областта на литературата – проф. Амелия Личева и доц. Ани Бурова⁶⁾.

Текстовете са придружени от кратки бележки за автора и творбата. Допълнителното контекстуализиране се постига със снимков материал и линкове към налични онлайн ресурси, като аудиозаписи в изпълнение на артисти, интервюта с авторите, песни по лирически текстове.

Разработени са пояснения на специфичната лексика. Те са основани на *Речника на българския език* на БАН, но са опростени и лесни за възприемане от студентите. След тълкувателната част на пояснението, където е необходимо, се добавя бележка за стилистична квалификация, поставена в скоби, която да уточни употребата, например:

аршин – стара мярка за дължина (остар.), мера с двоен аршин – преценявам по различен начин еднакви неща (разг.)

не е лъжица за моята уста – не е нещо, което мога да направя, не е по силите ми (разг.)

След корпуса текстове се предвиждат езикови задачи, както и въпроси за дискусии, обсъждания по групи и писане на есета, свързани тематично с предлаганите текстове.

Заклучение

Може да заключим, че положителните страни на включването на литературни текстове в ЧЕО са безспорни, но за реализирането им трябва да се преодолеят трудностите при възприемането на автентични текстове, като за целта се изработят средства, улесняващи контекстуализирането на текстовете, пояснение на специфична лексика и езикови задачи.

Работата с художествените текстове, поместени в кратката антология „Страници от българската литература“, цели да надгради знанията и уменията по български език като чужд и да послужи за основа за преводи и създаване на собствени текстове в устна и писмена форма, както и участие в тематични дискусии.

Онлайн публикацията на учебната антология ще е достъпна безплатно освен за студенти на Софийския университет и за ученици на българските училища в други страни, така и за най-широк кръг българисти зад граница. Тя може да послужи като източник на материал за организиране на четения и преводи на българска литература в инициативи за провокиране на интерес към езика и културата на страната.

БЕЛЕЖКИ

1. Посоченото в статията изследване е финансирано по проект на ФСлФ на Софийския университет „Св. Климент Охридски“
2. North, B., T. Goodier & E. Piccardo (2017) CEFR Companion Volume With New Descriptors, Prov. Ed., Council of Europe. (20.09.2018) <https://rm.coe.int/cefr-companion-volume-with-new-descriptors-2018/1680787989>
3. Tehan, P., D. Yuksel, B. Inan (2015) The Place of Literature in an English Language Teaching Program: What Do Students Think About It? – In: The Reading Matrix: An International Online Journal Volume 15, Number 2, (02.04. 2018) <http://www.readingmatrix.com/files/13-z5e1n026.pdf>
4. Prowse P. (2002) Top Ten Principles for Teaching Extensive Reading. Reading in a Foreign Language, Volume 14, Number 2, (08.06.2018) <http://nflrc.hawaii.edu/rfl/October2002/discussion/prorowse.pdf>
5. Büttner U. (2014) Bulgarisch Lehrbuch für Anfänger und Fortgeschrittene, Leipzig. (18.9.2018) <http://www.qucosa.de/fileadmin/data/qucosa/documents/14701/Bulgarisch-Lehrbuch%20f%C3%BCr%20Anf%C3%A4nger%20und%20Fortgeschrittene-openac.pdf>
6. Сърдечно сме благодарни на колегите за професионалните насоки и за окуражаването. Благодарни сме също на Д. Христова, Е. Костова, Т. Вълва.

ЛИТЕРАТУРА

- Антонова, Ю., Е. Кирякова & Т. Накова (1997). *Български език, България и българите*. София: ИЧС.
- Atmаса, Н. & G Rifat. (2016). Using Literary Texts to Teach Grammar in Foreign Language Classroom. *Participatory Educational Research (PER) Special Issue 2016-IV*, p. 127 – 133.
- Bredella, L. & W. Delanoy (2004). *Literaturdidaktik im Dialog*, Tübingen: Gunter Narr Verlag.
- Буров, Ст. (2000). *Български език за чужденци. Основен курс*. Велико Търново: Фабер.
- Edmonson, W. (1997) The role of literature in foreign language learning and teaching: some valid assumptions and invalid arguments. *Applied Linguistics Across Disciplines*. AILA Review, 12., p. 42 – 45.
- Garzón E. & H. Castañeda-Peña (2015). Applying the Reader-Response Theory to Literary Texts in EFL-Pre-Service Teachers' *Initial Education*. *English Language Teaching*; Vol. 8, No. 8; 2015, 187 – 198 p.
- Гочев, Г., Л. Кирова & Ст. Гърдев (2005) *Аз говоря български*. (В). Велико Търново: Фабер.
- Хаджиева, Е. А. Ефтимова & М. Каменова (2008). *Български език като чужд за студенти филолози*. София: Д-р Иван Богоров.
- Хаджиева, Е., Н. Гарибова, А. Ефтимова, М. Пацева & А. Слущка (2006) *Български език за чужденци*. Начален курс. София: Св. Кл. Охридски.
- Хаджиева, Е., Н. Гарибова & Ел. Руневска (2011). *Български език като чужд*. Тестове за нива А1, А2, В1, В2, С1, С2. София: Домино, 2011.
- Хаджиева, Е., Н. Гарибова, Г. Дачева & Й. Тишева (2011) *АБВГ... Общ курс по български език за чужденци*. София: Св. Кл. Охридски.
- Хаджиева, Е., Р. Влахова, Й. Велкова, В. Шушлина & А. Асенова (2014). *Лесното в трудния български език*. София: Гутенберг.
- Хаджиева, Е., Р. Влахова, Й. Велкова, В. Шушлина & А. Асенова (2013). *Текстове плюс*. София: Гутенберг.
- Хаджиева, Е., Р. Влахова, В. Шушлина, В. Байчева & Р. Манова (2016). *Нова практическа граматика на българския език за чужденци*. София: Гутенберг.
- Хаджиева, Е., Н. Гарибова, С. Панова & М. Каменова (2011). *Български език за чуждестранни студенти на Софийския университет*. София: Домино.
- Hubenova, M., A. Dzhumadanova & M. Marinova (1983). *A course in modern Bulgarian*. Columbus: Slavica Publishers.
- Илиева, Д. (1989). *Български език*. Братислава: Slovenske Pedagogicke Nakladatelstvo.

- Kern, R. & J. Schultz (2005). Beyond Orality: Investigating Literacy and the Literary in Second and Foreign Language Instruction. *The Modern Language Journal* 89.3, 381 – 392 p.
- Колева-Златева, Ж., Б. Емилиянова & В. Седефчева (2004). *Аз говоря български*. Велико Търново: Фабер.
- Куртева, Г., К. Бумбарова & С. Бъчварова (2013, 2017). *Здравейте*. София: НБУ.
- Paran, A. & L. Sercu (eds.) (2010). Testing the Untestable in Language Teaching. – In: *New perspectives on language and education*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Пашов, П., Хр. Първев & В. Радева (1986). *Българският език – учебник за иностранци*. София: Наука и изкуство.
- Петрова, Ст., П. Цанкова, Е. Куртева, К. Томова & И. Илиев (2004, 2005). *Учете български език*. София: Д-р Иван Богоров“, Първо ниво, Ниво 2А, Ниво 2Б.
- Shanahan, D. (1997). Articulating the Relationship between Language, Literature and Culture: Toward a new agenda for foreign language teaching and research. *Modern Language Journal* 81.2, 164 – 174.
- Starja, A. (2015). The Impact of Literature in Teaching a Foreign Language – a case study on the use of drama and its practical implications. *EuJournal*, May 2015, vol.11, No.14, p. 80 – 86.
- Стоянова, М. & Е. Стоянов (1993). *Учебник по български език за чужденци*. София: ИЧС.
- Трим, Д., Б. Норт & Д. Шийлс (2006). *Обща европейска езикова рамка: учене, преподаване, оценяване*. Варна: Relaxa.
- Vrinat-Nikolov, M., S. Mihailova & S. Mihailova (2001). *Le Bulgare sans Peine*. Chennevieres: Assimil.
- Walter, H. & E. G. Kirjakova (1990) *Lehrbuch der Bulgarische Sprache*. Leipzig: Veb Verlag Enzyklopedie.
- Weist, V. (2004). Literature in Lower-level Courses: making progress in both language and reading skills. *Foreign Language Annals* 37.2, 209 – 221 p.

REFERENCES

- Antonova, Y., E. Kiryakova & T. Nakova (1997). *Balgarski ezik. Balgaria i Balgarite* (4th edition), Sofia: ICHS.
- Atmaca, H. & G Rifat. (2016). Using Literary Texts to Teach Grammar in Foreign Language Classroom. *Participatory Educational Research (PER) Special Issue 2016-IV*, p. 127 – 133
- Bredella, L. & W. Delanoy (2004). *Literaturdidaktik im Dialog*, Tübingen: Gunter Narr Verlag.

- Burov S. (2000). *Balgarski ezik za chuzhdentsi, Osnoven kurs*. Veliko Tarnovo: Faber.
- Edmonson, W. (1997) The role of literature in foreign language learning and teaching: some valid assumptions and invalid arguments. *Applied Linguistics Across Disciplines*. AILA Review, 12., p. 42 – 45.
- Garzón E. & H. Castañeda-Peña (2015). Applying the Reader-Response Theory to Literary Texts in EFL-Pre-Service Teachers' *Initial Education*. *English Language Teaching*; Vol. 8, No. 8; 2015, 187 – 198 p.
- Gochev, G., L.Kirova & S. Gardev (2005). *Az govorya Balgarski*. (B). Veliko Tarnovo: Faber.
- Hadzhieva, E., Eftimova & M. Kamenova (2008). *Balgarski ezik kato chuzhd za studenti filoloji*, Sofia: Dr. Ivan Bogorov.
- Hadzhieva, E., N. Garibova, A. Eftimova, M. Patseva & A. Slutska (2006). *Balgarski ezik za chuzhdentsi*, Sofia: Sv. Kl. Ohridski.
- Hadzhieva E., N., Garibova & E. Runevska, *Balgarski ezik kato chuzhd. Testove za niva A1, A2, B1, B2, C1, C2*. Sofia: Domino.
- Hadzhieva, E., N. Garibova, G. Dacheva & Y. Tisheva. (2011) *ABVG... Obsht kurs po balgarski ezik za chuzhdentsi*. Sofia: Sv. Kliment Ohridski.
- Hadzhieva, E., R. Vlahova, Y. Velkova, V. Shushlina & A. Asenova (2014). *Lesnoto v trudnia balgarski ezik*, Sofia: Gutenberg.
- Hadzhieva, E., R. Vlahova, Y.Velkova, V. Shushlina & A. Assenova *Textove plyus*, Sofia: Gutenberg.
- Hadzhieva, E., R. Vlahova., V. Shushlina, V. Baycheva & R. Manova. *Nova prakticheska gramatika na balgarskia ezik za chuzhdentsi*, Sofia: Gutenberg.
- Hadzhieva, E., N. Garibova, S. Panova & M. Kamenova. (2011). *Balgarski ezik za chuzhdestranni studenti na Sofiyskia universitet*, Sofia: Domino.
- Hubenova, M., A. Dzhumadanova & M. Marinova (1983). *A course in modern Bulgarian*. Columbus: Slavica Publishers.
- Ilieva D. (1989). *Balgarski ezik*. Bratislava: Slovenske Pedagogicke Nakladatelstvo.
- Kern, R. & J. Schultz (2005). Beyond Orality: Investigating Literacy and the Literary in Second and Foreign Language Instruction. *The Modern Language Journal* 89.3, 381 – 392 p.
- Koleva-Zlateva, Z., B. Emiliyanova & V. Sedefcheva (2004). *Az govorya Balgarski*. Veliko Tarnovo: Faber.
- Kurteva G., K.Bumbarova & S. Bachvarova (2013, 2017). *Zdraveyte*. Sofia: NBU.
- Paran, A. & L. Sercu (eds.) (2010). Testing the Untestable in Language Teaching. – In: *New perspectives on language and education*. Clevedon: Multilingual Matters.

- Pashov, P., H. Parvev & V. Radeva (1986). *Bolgarskii yazyk – uchebnik dlya inostrantsev*. Sofia: Nauka I Izkustvo.
- Petrova, S., P. Tsankova, E. Kurteva, K. Tomova & I. Iliev (2004, 2005). *Uchete Balgarski ezik*. Sofia: Dr. Ivan Bogorov, Parvo nivo, Nivo 2A, Nivo 2B.
- Shanahan, D. (1997). Articulating the Relationship between Language, Literature and Culture: Toward a new agenda for foreign language teaching and research. *Modern Language Journal* 81.2, 164 – 174.
- Starja, A. (2015). The Impact of Literature in Teaching a Foreign Language – a case study on the use of drama and its practical implications. *EuJournal*, May 2015, vol.11, No.14, p. 80 – 86.
- Stoyanova, M. & E. Stoyanov (1993). *Balgarski ezik za chuzhdentsi*, Sofia: ICHS.
- Trim, J., B. North & J. Sheils (2006). *Common European Framework of Reference: Learning, teaching, assessment*. Varna: Relaxa
- Vrinat-Nikolov, M., S. Mihailova & S. Mihailova (2001). *Le Bulgare sans Peine*. Chennevieres: Assimil.
- Walter, H. & E. G. Kirjakova (1990) *Lehrbuch der Bulgarische Sprache*. Leipzig: Veb Verlag Enzyklopedie.
- Weist, V. (2004). Literature in Lower-level Courses: making progress in both language and reading skills. *Foreign Language Annals* 37.2, 209 – 221 p.

THE CHALLENGE OF THE LITERARY TEXT IN BULGARIAN LANGUAGE TEACHING FOR FOREIGNERS

Abstract. The present work aims to justify the role of literature in foreign language teaching, to identify the difficulties in the use of Bulgarian literary texts by foreign students and the factors that optimize their perception. The theoretical goal is related to a practical task of creating a short anthology, titled “Pages of Bulgarian Literature”. It is designed as an online edition which could serve as a resource for both seminar works and extensive reading. The electronic edition allows the use of virtual communication, link clarifications, and interactive tasks.

Keywords: Bulgarian as foreign language; Bulgarian literature in L2 teaching

✉ **Dr. Mirena Patseva, Assoc. Prof.**
Ms. Elena Runevska, Assist. Prof.
Ms. Stanka Panova, Assist. Prof.

Department of Bulgarian as a Foreign Language
University of Sofia
Sofia, Bulgaria
E-mail: mirena.patseva@gmail.com
elena.runevska@gmail.com
panovas@abv.bg